

Tillykke Jon

Jon Fjeldså fylder 80 den 13. december i år. Han har levet et helt fantastisk liv og har ydet en fuldkommen enestående indsats for ornitologien, naturformidlingen og den internationale naturbeskyttelse. Det har han gjort både som forsker på Zoologisk Museum i København, som naturformidler på praktisk tager alle mulige måder og som aktiv i DOF og BirdLife International.

Jon blev født i Hauge i Dalsne i Syd Norge i 1942 midt under 2. Verdenskrig, men voksede op i Bodø nord for Polar-cirklen. Her levede han et vildt drengelev, hvor han sammen med kammeraterne legede med forladt tysk ammunition og sågar præsterede at have en ladt pistol med i skole. Faren gjorde meget for at stimulere hans interesse for naturen og understøtte hans tegneevner. Værnepligten aftjente Jon som jægersoldat på den russiske grænse 1961-62, hvor han i kraft af sin fotografiske hukommelse bidrog med spionage ved udvekslingsbesøg hos russerne.

Han interesserede sig tidligt for naturen og blev specielt fascineret af Nordisk Lappedykker, som han siden undersøgte til sit speciale, der resulterede i en kandidatgrad i zoologi fra Bergen Universitet i 1970. Allerede året efter blev han ansat på Zoologisk Museum i København for på sigt at efterfølge sit store forbillede, Finn Salomonsen, som museets fuglekurator. Det var i høj grad en strategisk satsning på at kunne arbejde i mange dele af verden, eller som han sagde til mig for mange år siden: "Jeg tror ikke, at Norges forskningsråd havde bevilget penge til igen og igen at lave ekspeditioner til Andesbjergene."

I 1974 forsvarede Jon med succes sin doktordisputats om Nordisk Lappedykker ved Københavns Universitet. Kort efter udgav han en imponerende fieldguide til Europas redeflyvende dununger, som slog hans navn fast ikke alene som stor ornitolog, men også som stor illustratør og kunstner. Herefter gik det slag i slag med forskningsprojekter, ekspeditioner til mange dele af verden, 10 bøger med nu sidst mammutværket *The Largest Avian Radiation* om spurvefuglenes evolution som kronen på værket, en enorm illustrations- og kunstnerisk virksomhed samt tæt ved 500 videnskabelige artikler, rapporter og bidrag til bøger mv., som vi forsøger at afspejle i dette festskrift.

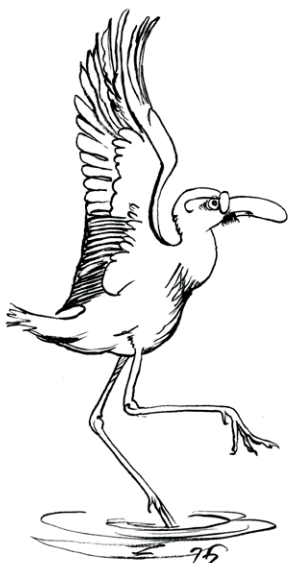
Hans norske kone rejste efter en årrække i Borup på Midtsjælland tilbage til Nordnorge med parrets tre børn, hvorefter Jon flyttede sammen med tegner og udstillingsdesigner på Zoologisk Museum, Else Bering. Jon er også til fest og farver. Han spiller klaver, og flere af os har oplevet ham give sangen Kalinka for fuld udblæsning – for han havde også et vist kendskab russisk!

I 1996 blev Jon professor ved Zoologisk Museum, hvor han siden 2019 har været emeritus. Siden 1982 har han været dansk repræsentant i International Ornithological Committee, i årene 1988-2008 var han medlem af Dansk Ornitologisk Forenings hovedbestyrelse, 1986-95 af Ornithological Consultants bestyrelse, i 1994-99 af BirdLife Internationals verdensbestyrelse, 1990-2021 formand for miljø- og udviklingskonsulentfirmaet Nordeco, og 2010-19 co-PI for Center for Macroecology, Evolution and Climate (CMEC) under ledelse af Carsten Rahbek, som han stadig er associeret hos. I DOF er Jon stadig formand for Internationalt Udvalg, i DOFTs redaktion og indtil for nylig Videnskabeligt Udvalg samt Navnegruppen, som netop har afsluttet sit arbejde med at give alverdens fugle danske navne.

Som hans tidligere kollega på Zoologisk Museum, Niels Otto Preuss sagde engang: "Lad blot nordmændene beholde Tordenskjold, bare vi kan få lov at beholde Jon Fjeldså." Han er ikke alene en enestående forsker og kunstner, han er også en eventyrer og vovehals, som det er noget af et mirakel – eller nærmere mange mirakler – at vi har blandt os endnu. Engang han var på vej til Bolivia og sprang ned af trapperne på Zoologisk Museum med 35 kg i rygsækken, råbte jeg efter ham: "Pas nu godt på dig selv!" "Gu'vil jeg ej!" "Lød det nede fra trappen. For at det ikke skal være løgn, fik han 'sprængt' sit hjerte efter en infektion i Sydamerika, så han oplevede at dø to gange og nu lever med kunstige hjerteklapper. Behøver jeg at nævne, at han er medlem af Eventyrernes Klub, æresmedlem af American Ornithologists Union og Ridder af Dannebrog?

Kære Jon, stort tillykke med fødselsdagen og tusind tak for din kæmpe indsats, som har glædet og imponeret os alle.

Hans Melfotte R

Jon Fjeldsås karrikatur af vadefugleentusiast HM